

The author pays special attention to the analysis of Ukrainian legislation in order to study the legal grounds for the use of coercive measures by various law enforcement authorities. These legal relations are regulated by the norms of administrative, criminal procedure and correctional labor law. They clearly outline the desire of the legislator to limit the infliction of harm only to the minimum that is really necessary and sufficient to achieve the socially useful goals provided by law. Causing damage that exceeds this minimum is considered illegal.

Keywords: law enforcement authorities, use of coercion, legal grounds, factual grounds.

УДК 37.018-057.87:004.738.5

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-101-106

Олександр ЦАРЬОВ[©]
кандидат педагогічних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ТАКТИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦІЯНТА З ПРАВОПОРУШНИКАМИ

У статті розкрито особливості тактико-психологічного контексту спілкування поліціанта з правопорушниками. Розкрито сутність проблематики професійного спілкування поліціанта, сучасні підходи до визначення поняття «тактико-психологічний контекст спілкування». Схарактеризовано засади рівнів професійної підготовки. Наведено сутнісні характеристики комунікаційних причин конфліктів. Акцентовано щодо індикативності та предикативності процесу спілкування. Доведено, що результативна взаємодія поліціантів із громадянами є запорукою забезпечення належного рівня громадської безпеки в суспільстві.

Ключові слова: індикативність, комунікація поліціанта, контекст, спілкування, предикативність, тактико-психологічний контекст, техніка спілкування, форми спілкування.

Постановка проблеми. Аналіз професійної діяльності працівників Національної поліції доводить, що центральне місце в ній посідає безпосередня робота з людьми, яка належить до суб'єкт-суб'єктної діяльності, і досягнення мети відбувається в системі «людина-людина». Безумовно, успішність такої діяльності багато в чому визначається вмінням грамотно і професійно будувати своє спілкування. Це може бути досягнуто за допомогою навчання особового складу не тільки спецдисциплін, а й в обов'язковому порядку дисциплін, що формує комунікативні здібності та навички культури спілкування майбутніх правоохоронців. У зв'язку зі специфікою виконуваних завдань, працівники поліції повинні вміти «з максимальною ефективністю і в межах законності впливати на супротивника, громадян, припиняти і попереджати злочини, панічні настрої натовпу, робити своїм союзником соціально-пасивну частину населення». Ефективність діяльності Національної поліції залежить від рівня професійно-психологічної підготовки їх працівників, яким досить часто доводиться діяти в складних чи екстремальних умовах. Невід'ємним складником професійної діяльності поліціантів, незалежно від їх спеціалізації, є професійне спілкування. Незважаючи на наявність численних наукових досліджень щодо культури спілкування працівників Національної поліції, залишаються питання, які потребують прискіпливого та детального вивчення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблема психологічної підготовки постійно в центрі уваги педагогів, психологів, юристів: В. Барка, Н. Буланова, В. Коломейцева, А. Москаленка, Д. Кобзіна, В. Соболева, Н. Шалигіна, а також у працях зарубіжних науковців: Р. Боскет, Я. Вествуд, Г. Лангер. Різні питання взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з громадою опрацьовують Р. Благута, О. Балинська, О. Дячук, О. Кожухар, Н. Матюхіна та інші дослідники. Практичний досвід здійснення психологічної підготовки працівників поліції є в Україні, США, Англії, ФРН та низці інших країн. Повсюдно відзначаються позитивні результати. Усі дослідники

© О. Царьов, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8786-7664>

tsarevasgd@ukr.net

наголошують на важливості психологічної підготовки в підвищенні рівня підготовленості фахівців до вирішення завдань у важких, екстремальних умовах. У запропонованій статті акцентовано на взаємодії поліції з населенням, потребі формування системи професійних принципів, які мають бути імплементовані до механізму їх співпраці.

Мета статті – вивчення проблеми тактико-психологічного контексту спілкування поліціантів з правопорушниками.

Виклад основного матеріалу. Комунікативний характер діяльності поліції загалом визначає тенденційність поведінки їх працівників. Адже комунікативність передбачає не лише повідомлення певної інформації, але й спонукання до дії. Результативна взаємодія поліціантів із громадянами є запорукою забезпечення належного рівня громадської безпеки в суспільстві. У процесі комунікації вказується індикативність – певний предмет обговорення, предикативність – продуцент мовлення висловлює власну позицію щодо цього предмета; крім того, можна виділити ще такий аспект, як емоційна виразність, від якої залежить спонукальна сила сказаного [4, с. 165]. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [3].

Успіх в діяльності працівника поліції залежить на 80–85 % від комунікативної компетентності і тільки на 15–20 % визначається рівнем професійної підготовки за фахом. Низький рівень комунікативної компетентності призводить до значних спотворень і втрати ділової інформації, особливо під час передавання від однієї особи іншій. Комунікативна компетентність визначається як готовність і вміння будувати контакт у різній психологічній дистанції з різними людьми. Комунікативна компетентність є інтегративним і відносно стабільним психологічним утворенням, що містить особистісний (особистісні якості) і технологічний (знання, навички, вміння) потенціали. Комунікативна компетентність забезпечує ефективне спілкування, реалізуючи гнучкі комунікативні стратегії завдяки вербальним і невербальним діям.

Уміння працівників поліції налагоджувати відносини з представниками громадських формувань вважаємо важливим критерієм оцінки їхнього професійного рівня та правової культури. Під час перетворень, що відбуваються у сфері правопорядку, і виникають вагомні можливості для виховання людей досвідом практичної діяльності.

Під час виконання службових обов'язків працівник поліції повинен спілкуватися з різними верствами населення. Ефективна побудова комунікаційного процесу залежить від сукупності знань, умінь і навичок, тобто комунікативних здібностей. Добре розвинені комунікативні здібності позитивно впливають на соціальну взаємодію загалом, тобто на спілкування.

Удаючись до історичної ретроспективи, більшість учених-поліціантів констатує, що органи внутрішніх справ пережили своєрідну «золоту епоху» ще за часів існування так званих «поліцейських держав» XVII–XVIII ст., коли у структурі державного управління слово *police* (поліція) збігалось за своїм значенням з державною діяльністю (*policing*). Розвинута в межах політичної економії XVIII ст. «наука поліції» включала в термін «поліція» усю діяльність щодо управління державою і громадським порядком за допомогою економічної, соціальної і культурної політики. Згодом юридичні наукові школи континентальної Європи дійшли висновку, що поліція покликана служити не добробуту держави загалом (на це спрямована діяльність інших державних служб), а мати за мету лише охорону громадського порядку та запобігання кримінальним небезпекам [2].

Поліція має у своєму розпорядженні інформацію з різних джерел про ступінь підтримки державної влади різними соціальними групами з огляду на своє особливе соціальне становище: як частина державного механізму вона також контактує з населенням і може використовувати для цього свою «квазінеупередженість» і «незаангажованість» в очах населення [1, с. 62]. Для поліції «знати – отже, могли». Вона потребує інформації про населення, з яким повинна співпрацювати і яким як частина державного механізму покликана керувати [1, с. 117].

Американський поліціант Д. Бейлі успішно виклав зміст власної діяльності в сучасному демократичному суспільстві. Аналізуючи нормативні приписи, учений виділив такі вимоги:

1. Пріоритетним напрямом роботи поліції має бути служіння і потребам окремих громадян, і суспільним групам (ефективне реагування поліції на заяви окремих громадян, підтримання з ними постійного зв'язку та інформування про перебіг розгляду

їх справ; здійснення постійного моніторингу ситуації щодо потреб вразливих груп населення, які потребують підвищеної уваги та додаткового захисту своїх прав з боку поліції, розроблення відповідних програм або планів заходів щодо надання їм додаткової допомоги, відслідковування їх ефективності).

2. Поліція повинна відповідати перед законом, а не перед урядом (усі рішення поліції мають бути вмотивовані законом та підтримані судом, а не диктуватися урядом та побажаннями політичних партій; ноги підтримки або протесту, політичні заяви тощо можуть бути взяті до уваги керівниками поліції під час прийняття управлінських рішень, проте лише як додаткові аргументи (контраргументи) до вимог закону, на підставі яких діє поліція).

3. Поліція повинна захищати права людини, особливо ті, які є необхідними для вільної політичної діяльності в демократичному суспільстві (упровадження процедур та нормативних актів, які унеможливають здійснення свавільних арештів та затримань, забезпечують захист затриманих осіб від тортур; запровадження спеціального навчання персоналу з метою забезпечення прав людини).

4. Поліція має бути прозорою у своїх діях (відкритість поліції для форм зовнішнього контролю, зокрема публічного контролю, стосовно питань планування роботи поліції, реалізації запланованих заходів і результатів роботи) [9, с. 134].

Отже, спілкування працівників поліції може відбуватися з позицій орієнтації на контроль й орієнтації на розуміння. Орієнтація на контроль – прагнення домінувати під час взаємодії, бажання контролювати, керувати ситуацією та поведінкою інших. Орієнтація на розуміння – прагнення зрозуміти всі обставини ситуації та поведінку людей у ній, причому зберігати рівність партнерів у спілкуванні; метою є бажання досягти згоди та задоволеності всіх сторін, уникаючи конфліктів. Створюється об'єктивна необхідність психологічно, тактично та технічно правильного спілкування працівника поліції з особами.

Працівнику Національної поліції України доводиться мати справу з найбільш важким соціальним контингентом, для якого характерна наявність соціальних установок, некерованість, агресивність, прихований характер злочинної діяльності, протиборство і вороже ставлення до представників влади. Виконуючи свої повсякденні обов'язки, співробітник поліції також спілкується з різними категоріями посадових осіб, керівниками різних рангів, громадянами, правопорушниками. Аналіз професійної діяльності показує, що всі дії співробітників характеризуються високою різноманітністю, супроводжуються великою кількістю ділових і міжособистісних контактів з людьми і всередині, і поза організаційної системи; характеризуються швидкою зміною подій, різноманітним виконуваним діям.

У цих умовах такі якості і вміння, як: здатність викликати прихильність до себе людей, викликати у них почуття довіри; здатність до швидкого встановлення контактів з новими людьми; вміння швидко знайти потрібний тон, доцільну формулу спілкування залежно від психологічного стану та індивідуальних особливостей співрозмовника; вміння відстоювати свою позицію; вміння вживатися в роль, здатність до перевірення; вміння слухати і тактично грамотно переводити розмову на значущі теми; вміння застосовувати психологічні прийоми з метою введення важливої інформації, у діяльності кожного співробітника Національної поліції України набувають особливого значення.

Тактико-психологічний контекст спілкування – це реалізація в конкретній ситуації комунікативної стратегії на основі знання технік і правил спілкування. Технікою спілкування є сукупність конкретних комунікативних умінь: говорити та слухати. Сучасний український юридичний текст є знаковою єдністю, що має два виміри – реальний і віртуальний, при цьому в реальному вимірі він розуміється як текст у конкретній ситуації юридичного спілкування, а його віртуальний вимір долучає вербальні і невербальні знаки, орієнтовані на обслуговування сфери юридичної комунікації, моделі типових мовленнєвих дій і уявлення про типові жанри спілкування в юридичній сфері [7, с. 136]. Важливо розглянути деякі психологічні, тактичні і технічні правила спілкування, які можуть бути враховані і застосовані працівниками Національної поліції України.

Успішність вирішення багатьох комунікативних завдань поліціанта зумовлена високим ступенем володіння психотехніками спілкування. Кожен компонент структури професійно-психологічної підготовленості виявляє комунікативну спрямованість, виділяючи комунікативну компетентність як складник професійної майстерності співробітника Національної поліції України. Серед професійно-психологічних якостей найбільш значущими в комунікації є: спрямованість на людей, наявність відповідних

характеристик в емоційній, вольовій сферах, високий ступінь розвитку основних характеристик уваги, спостережливості, пам'яті, мислення, уваги, інтуїції, а також професійний артистизм, гнучкість, здатність до перевтілення, рольової поведінки, професійно-психологічна стійкість.

Погодимося з думкою Н. Матюхіної про те, що в результаті реалізації моделі Community Policing має скластися правило, за яким «поліціант відіграє вже не репресивну та автократичну роль, а виконує позитивну, підтримувальну функцію, певною мірою подібну до функцій соціального працівника» [5, с. 329]. Під час взаємодії з громадянами завжди важливо пам'ятати, що в спілкуванні є неприпустимими: зухвалий тон, грубість, брутальність, зарозумілість, невічливий виклад зауважень, пихатість; погрози, вирази і репліки, образливі для людської гідності; несправедливі дорікання, повчання, висунення незаслужених звинувачень; загрозливі жести і знаки, а також інші дії, образливі для особистості й гідності громадян [8].

Безперечно, можна виокремити й інші форми спілкування та взаємодії поліції і населення, особливо якщо брати до уваги той факт, що така взаємодія може відбуватися не тільки на рівні партнерських груп, а і в індивідуальному порядку (у реаліях України, наприклад, через дільничних офіцерів поліції (ДОПів), шкільних офіцерів поліції (ШОПерів), громадських помічників офіцерів поліції тощо). У присутності громадян поліціянту важливо маніфестувати максимальну витримку і спокій, діяти відповідно до ситуації. Застосування фізичної сили і використання інших форм примусу не повинно бути демонстративно грубим. Якщо поліціант вимушений застосувати прийоми боротьби або зброю і травмував або поранив правопорушника, він зобов'язаний надати невідкладну домедичну та/або медичну допомогу цій людині.

У разі виникнення потреби щодо застосування адміністративних запобіжних заходів і адміністративних санкцій щодо правопорушників від поліціянту вимагається вміння неупереджено й аргументовано довести їх вину на основі всебічного аналізу ситуації, що склалася, чітко визначити послідовність подальших дій, а також знайти найефективніші засоби їх реалізації. Отже, комунікація має відбуватися за відповідними принципами і з визначеного кола питань.

Під час безпосереднього контакту з правопорушником характерною рисою дії співробітника поліції є рішучість, але при цьому повинна бути збережена витримка і максимальна тактовність у спілкуванні. Домінантна позиція у зверненні співробітника поліції до правопорушника дозволяє швидко приймати кваліфіковане рішення для подальшої реалізації вихідних діагностичних завдань. Першочерговим є з'ясування обставин події, мотивів і причинно-наслідкового зв'язку між діями і його суспільно-небезпечним наслідком.

У звичайних для нарядів патрульної поліції умовах дефіциту часу і недостатньої інформації важливо, зважаючи на вік, темперамент, рівень розвитку, стать та інші особливості громадян, дотримуватися такого порядку спілкування з ними: 1) прикласти руку до головного убору, привітатися і відрекомендуватися, чітко назвавши свою посаду, спеціальне звання, прізвище і назвати причину звернення (зупинки); 2) використовуючи загальноприйняті форми ввічливості, попросити пред'явити документи, що засвідчують особу громадянина, реєстраційні або маршрутні документи водіїв; 3) пред'явити службове посвідчення, не випускаючи його з рук; 4) дбайливо взявши пред'явлені документи, установити прізвище, ім'я, по батькові громадянина, водія або власника транспортного засобу і, звертаючись до них на ім'я та по батькові, висловити повторно аргументовану причину звернення (зупинки); 5) надати правопорушнику можливість пояснити свої дії в усній і письмовій формах, не перебиваючи його, якщо він не допускає образливих дій; 6) спокійно і детально повторити правопорушнику суть допущеного їм порушення; 7) детально пояснити правопорушнику порядок оскарження дій поліцейського; 8) попередити про дотримання публічної безпеки, правил поведінки в публічних місцях, особливості маршруту руху й побажати щасливої дороги [6].

Висновки. Отже, процеси комунікації відіграють вагомий роль в діяльності співробітника Національної поліції України. У зв'язку з цим до комунікативної компетентності особового складу Національної поліції України доцільно висувати певні вимоги. Зокрема, цілий набір комунікативних якостей зобов'язаний мати в своєму арсеналі слідчий, оперуповноважений, керівник підрозділу Національної поліції України для успішного виконання покладених на кожного з них завдань. Дільничний уповноважений повинен мати досить широкий набір рольових позицій під час комунікативної взаємодії з

громадянами. Кожен співробітник, реалізуючи свою діяльність у колективі, повинен вміти організувати інформаційний обмін, координувати свою діяльність з іншими співробітниками, визначати міжособистісні позиції. Від знання комунікаційних причин конфліктів, уміння вести переговори, залежить ефективність роботи співробітника не тільки в колективі, але й в процесі оперативно-службової діяльності.

Наведений вище матеріал, а також додаткові дослідження шляхів покращення психологічної підготовки слухачів дозволяють розробити комплекс заходів щодо подальшого вдосконалення її шляхів. До комплексу питань змісту, організації та забезпечення шляхів психологічної підготовки входять питання її керівництва, планування, визначення змісту психологічної підготовки, організації та методики проведення занять з психологічної підготовки, обліку та оцінки результатів, що досягаються в психологічній підготовці, кадрового, матеріально-технічного та наукового забезпечення психологічної підготовки.

Список використаних джерел

1. Горшенева И. А. Полиция в механизме современного демократического государства : учеб. пособ. для вузов. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. 174 с.
2. Запровадження основних принципів захисту прав людини у реформуванні органів внутрішніх справ. *Українська Гельсінська спілка з прав людини*. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/zaprovadzhennya-osnovnyhjiipryntsypiv-zahystu-prav-lyudyny-u-reformuvannya-orhaniv-vnutrishnih-sprav>.
3. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка. Харків : ХНУВС, 2016. 408 с.
4. Кондаков И. Психология. Иллюстрированный словарь. Санкт-Петербург : прайм ЕВРОЗНАК, 2003. 512 с.
5. Матюхіна Н. «Служіння суспільству» як модель організації роботи органів правопорядку (зарубіжний досвід). *Актуальні проблеми державного управління*. 2008. № 2. С. 328–331. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_43.
6. Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболев Е. Ю., Юнін О. С. Тактико-спеціальна підготовка : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2017. 277 с.
7. Царьова І. В. Сучасний український юридичний текст: лексико-дериваційна структура : монографія. Дніпро : ЛІРА, 2020. 446 с.
8. Царьов О. Д. Підготовка до професійної адаптації майбутніх правоохоронців у вищих навчальних закладах МВС України : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. 231 с.
9. Baylie D. H. The Police and Political Development in Europe. Princeton: Press, 1975. 134 p.

Надійшла до редакції 13.09.2021

References

1. Gorsheneva I. A. Policiya v mehanizme sovremennogo demokraticeskogo gosudarstva [Police in the mechanism of a modern democratic state] : ucheb. posob. dlya vuzov. Moscow : YuNITI-DANA, 2004. 174 p. [in Russ.].
2. Zaprovadzhennia osnovnykh pryntsypiv zakhystu prav liudyny u reformuvanni orhaniv vnutrishnikh sprav [Introduction of basic principles of human rights protection in the reform of internal affairs bodies]. *Ukrainska Helsynska spilka z prav liudyny*. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/zaprovadzhennya-osnovnyhjiipryntsypiv-zahystu-prav-lyudyny-u-reformuvannya-orhaniv-vnutrishnih-sprav> [in Ukr.].
3. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiu» [Law of Ukraine «On the National Police»] : nauk.-prakt. koment. / za zah. red. d-ra yuryd. nauk, dots. V. V. Sokurenka ; MVS Ukrainy. Kharkiv : KhNUVS, 2016. 408 p. [in Ukr.].
4. Kondakov I. (2003) Psihologiya. Illyustrirovannyj slovar [Psychology. Illustrated Dictionary]. Saint-Petersburg : prajm EVROZNAK, 512 p. [in Russ.].
5. Matyukhina N. (2008) «Sluzhinnya suspilstvu» yak model orhanizatsiyi roboty orhaniv pravoporyadku (zarubizhnyi dosvid) [«Service to society» as a model of organizing the work of law enforcement agencies (foreign experience)]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnya*, no 2, pp. 328–331. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_43 [in Ukr.].
6. Komisarov O. H., Sobakar A. O., Sobol E. Yu., Yunin O. S. (2017) Taktyko-spetsialna pidhotovka [Tactical special training] : navch. posib. Dnipro : DDUVS, 277 p. [in Ukr.].
7. Tsaryova I. V. (2020) Suchasnyi ukrainskyi yurydychnyi tekst: leksyko-deryvatsiyana struktura [Modern Ukrainian legal text: lexical-derivational structure] : monohrafiya. Dnipro : Lira, 446 s. [in Ukr.].
8. Tsaryov O. D. (2016) Pidhotovka do profesiinoi adaptatsiyi maybutnikh pravookhorontsiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh MVS Ukrainy [Preparation for professional adaptation of future law enforcement officers in higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] : monohrafiia. Dnipropetrovsk : DDUVS, 231 p. [in Ukr.].
9. Baylie D. H. (1975) The Police and Political Development in Europe. Princeton: Press, 134 p.

ABSTRACT

Oleksandr Tsaryov. Tactical and psychological context of communication between a police officer and offenders. The article reveals the features of the tactical and psychological context of communication between police officers and offenders. Communication processes play an important role in the activities of the National Police of Ukraine. In this regard, it is expedient to impose certain requirements on the communicative competence of the personnel of the National Police of Ukraine. The essence of the problem of professional communication of a police officer, modern approaches to the definition of «tactical and psychological context of communication» are revealed. The principles of professional training levels are characterized. Tactical and psychological context of communication is the implementation in a particular situation of a communication strategy based on mastery of techniques and knowledge of the rules of communication.

Communication technique is a set of specific communication skills: speaking and listening. The essential characteristics of communication causes of conflicts are presented. However, officers spend much more time talking to complainants, witnesses, suspects, and the public at large than they do engaging in tactical encounters, although all police contacts involve some degree of proper tactics. Clearly, the relationship between the two must be understood. Emphasis is placed on the indicative and predicative process of communication. It is proved that the effective interaction of police officers with citizens is the key to ensuring an appropriate level of public safety in society.

The complex of issues of content, organization and provision of ways of psychological training includes issues of its management, planning, determining the content of psychological training, organization and methods of conducting psychological training, accounting and evaluation of results achieved in psychological training, personnel, logistics and scientific providing psychological training.

Keywords: *indicativeness, policeman communication, context, communication, predicativeness, tactical-psychological context, communication technique, forms of communication.*

УДК 351.74

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-106-112

Євген БАРДІН[©]
викладач

Андрій ТОКАР[©]
викладач

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВИЙ РЕЖИМ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБОВИХ ПРИМІЩЕНЬ, У ЯКИХ ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІДРОЗДІЛИ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

У статті проаналізовано і визначено порядок організації та несення служби з охорони державних та інших особливо важливих об'єктів різних форм власності. Досліджено основи взаємодії підрозділів охорони, військових частин тощо з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, іншими взаємодіючими органами, права та обов'язки, а також порядок участі в здійсненні заходів правового режиму надзвичайного або воєнного стану, ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що охороняються. Порядок реагування на протиправні дії внутрішнього та зовнішнього характеру. Виконано узагальнення та аналіз заходів та засобів організації системи охорони об'єктів інформаційної діяльності, здійснено систематизацію положень фізичного та інженерно-технічного захисту цих об'єктів і наявних інформаційних ресурсів.

Ключові слова: *режим на об'єкті, режим охорони, режим функціонування службових приміщень, пропускний режим, пропускний пункт, підрозділ охорони.*

© С. Бардін, 2021
k_tsp@dpuvs.in.ua

© А. Токар, 2021
andreika6909@gmail.com